

ТМ	Г. XXIX	Бр. 3	Стр. 427 - 429	Ниш	јул - септембар	2005.
----	---------	-------	----------------	-----	-----------------	-------

Реч са промоције
Примљено: 01.03.2005.

Драгољуб Б. Ђорђевић

СЈАЈАЈ ПРИНОС ВРЦАНОВСКОЈ ШКОЛИ СОЦИОЛОГИЈЕ РЕЛИГИЈЕ

Даме и господо, поштована публико, драге колегинице и колеге,
Дозволите ми да се најпре захвалим Институту и директору Института што су ме позвали да прозборим које слово поводом свечаног чина: промоције најновије књиге драгог ми колеге и пријатеља др Мирка Благојевића, са којим сам, може се претпоставити, у разноврсним сарадничким односима.

Ценећи позив и унапред знајући да ће овом згодом бити изречено пуно тога вредног, а што не треба да "одува београдска Кошава", у своје уредничко и име, овде присутног господина Драгана Тодоровића, секретара редакције *Тема*, часописа Универзитета у Нишу, нудим учесницима представљања књиге о којој иде реч да изговорено објавим у наредном броју публикације.

Моја је невоља у томе што сам, за разлику од других говорника, осим делимично колеге Милана Вукомановића, поводом Благојевићевог штива, сада укориченог у *Институту* и *Филипа Вишњића* књигу, иступао у више наврата. Зна се да је ова књига заправо делимично прерађена, боље рећи – *дотерана* докторска дисертација, коју је Благојевић успешно одбранио на београдском Филозофском факултету пред комисијом у саставу: проф. др Ђуро Шушњић, ментор, доц. др Милан Вукомановић, члан, и моја маленкост у својству председника.

Но ја сам од самог почетка био дубоко и интензивно укључен у израду докторске радње: од формулације проблема, преко помоћи око литературе, посебно старије са руског говорног подручја, до финалног извођења. Истине ради, треба казати у овако интимном кругу, да ми је припала, иако не формално, улога *коментора*. Др Ђуро Шушњић, мој наставник из раних дана нишке социологије и, испоставило се, учитељ у социологији религије, како он то само уме, заповедио ми је: *"Драгољубе, препуштам ти сарадњу и праћење рада кандидата све до завршне верзије. Као што знаш, у тебе имам потпуно поверење."* И би тако.

Томе имам да захвалим што се моје име, вероватно незаслужено, пречесто налази на страницама Миркове књиге. Али, та ме улога *не ослобађа* и својеврсне *одговорности* за евентуалне слабости, на које ће указивати данашњи приказивачи и будући критичари, без обзира што их је на своја плећа преузео ондашњи докторанд а садашњи писац књиге.

Мирко и ја смо изузетно коректно сарађивали, и он је успешно извео дисертацију до краја. Мени је онда само преостало да му *последњи пут* на јавној одбрани, "злоупотребивши" институцију председника комисије, опширно и таксативно *упутим* *замерке и затражим исправке* до тренутка штампања докторске тезе.

Мирко као Мирко, како га је Бог дао – савестан и самокритичан, у међувремену је освежио и дотерао текст дисертације, прихвативши ниску мојих замерки. Тако ми је он избио кључне адуте и сада, на представљању књиге, ја сам без текста: *немам шта да критикујем* – улога која ми одговара – *да хвалим онда*, е у томе се не сналазим најбоље. Па како да оправдам љубазан позив Института и Стјепана Гределја, директора!?

Добро, спочитаћу му две, колико год безначајне, замерке и саопштићу му – ето како се људи мењају – једну голему похвалу, и тако се "*искупити*" за наступ на јавној одбрани доктората.

Да сам био рецензент, тражио бих да у наслову књиге стоји "*у преображајима друштва*" уместо "*у трансформацијама друштва*". И важније од тога: *књижевност* би морала да се итекако обнови најновијим јединицама.

Следи похвала: по мом скромном суду, ако није и најбоља, *Миркова монографија иде у ред најбољих књига објављених у Србији и Црној Гори од почетка деведесетих година до дана данашњег у области стриктно омеђене социологије религије*. Да не буде неспоразума, кад кажем "*омеђене социологије религије*", онда мислим на ону која не залази претерано у филозофију или психологију религије и не жели да буде општа теорија религије. Када се то деси, а десило се, онда ју ту неприкосновена Ђуре Шушњића двотомна студија *Религија*¹, коју је у једном приказу колега Вукомановић окарактерисао као *катедралу знања*.

Миркова је књига изврстан спој емпиријског и теоријског, пример примене социолошке методе у стварима религије, што значи и балансираног критичког става према оба пола у односу друштво–религијско–црквени комплекс. *Он није*, да употребим мој омиљени израз у последње време, *адвокат ни друштва нити религије, већ јесте заступник сопствене професије*. Он не полази од симпатија, а камоли отвореног пристајања уз друштво или религију, како многи чине и постају заробљеници унапред задате тезе и вредносног става, завршавајући у голо навијање. Благојевић је аналитичан и систематичан, прецизан и искуствено утемељен, критичан и објективан, надам се – *правичан*.

Поређења ради, ако свратимо поглед у авлије социологије религије бивших нам братских република, што сам повремено предузимам, уочићемо да ни оне нису тако богате овако вредним делом. Само две-три студије², међу којима се опет далеко издваја последња књига проф. др Срђана Врцана *Вјера у вртлозима транзиције*³, писана у препознатљивом, рекло би се, *врцановском стилу*. Мирко се Благојевић, усуђујем се казати, убрзано при-

¹ Ćigoja, Beograd 1998.

² Као што се код нас Шушњићева студија издваја спрам стриктно омеђене социологије религије, према томе и Благојевићеве монографије, тако се и Јакова Јукића књига (*Lica i maske svetoga*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb 1997) може поредити са Врцановом публикацијом.

³ Dalmatinska akcija, Split 2001.

ближава нивоу и дометима једног Срђана Врцана – *и то му је од мене највећа похвала и пресуда.*

Он се заправо целокупним опусом, посебно магистратуром и докторатом, тј. књигама *Приближавање православљу и Религија и црква у трансформацијама друштва*, прикључује својеврсном смеру социологије религије, насталом у негдашњој Југославији, а настављеном по новоствореним државама, који ево сада први пут јавно крстим именом *Врцановска школа*. Поред професора Врцана, који је несумњиво обојио тај правац, школи припадају Штефица Бахтијаревић, Сергеј Флере, Иван Цвитковић, Драгомир Пантић и, што да не, Драгољуб Б. Ђорђевић

Други смер, тј. *Јукићевску школу*, прате, сем Јакова Јукића, Есад Тимић, Ђуро Шушњић, Никола Скледар и, што да не, Зорица Кубурић. Но о њему више када буде требало.

Било како да јесте, књига *врцановца* Мирка Благојевића *Религија и црква у трансформацијама друштва* служи на част аутору, *Институту за филозофију и друштвену теорију* и коиздавачу *Филипу Вишњићу*. Желим јој дуг живот.